

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

6. Кравчук В. М. Електронне судочинство в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Юридичний вісник України. 2021. № 3. С. 45–52. http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Uv/2021_3/.

7. Державна судова адміністрація України. Звіт про впровадження електронного судочинства в Україні [Електронний ресурс]. Київ : ДСА, 2023. https://dsa.court.gov.ua/dsa/electronic_court_report_2023.

8. Яворська Л. О. Кіберправосуддя: виклики для української судової системи. Право України. 2022. № 7. С. 89–97. <http://pravoua.com.ua/archive/2022/7/>.

9. Катш Е., Рабінович-Ейні О. Цифрове правосуддя: технології та Інтернет спорів. Оксфорд : Oxford University Press, 2017. 352 с. <https://books.google.com.ua/books?id=6X0nDwAAQBAJ>.

10. Сю А. Цифрове правосуддя Китаю: підйом онлайн-судів. Harvard International Law Journal. 2022. № 63 (1). С. 45–78. <https://harvardilj.org/wp-content/uploads/sites/15/2022/01/63.1-Xu.pdf>.

11. ОЕСР. Цифрова трансформація судової системи: тенденції та виклики. Париж : OECD Public Governance Reviews, 2021. 80 с. <https://www.oecd.org/governance/digital-transformation-of-the-judiciary.htm>.

Муза О. В.,
доктор юридичних наук, старший
науковий співробітник,
Юридичний інститут Київського
національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
професор кафедри публічного
та міжнародного права

ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНИЙ СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

У 2025 році виповнюється 20 років з моменту прийняття Кодексу адміністративного судочинства України (далі по тексті – КАСУ) [1].

Безсумнівно, поява адміністративного процесуального закону у 2000-х роках, яким було визначено судовий порядок і судові процедури захисту прав та свобод людини і громадянина у відносинах

із суб'єктами владних повноважень, відіграла ціннісно-правову, правозахисну та системоутворюючу роль для створення незалежного, неупередженого та ефективного судового контролю за управлінськими нормативно-правовими та індивідуально-правовими рішеннями, діями чи бездіяльністю різних за компетенцією і завданнями носіїв владних повноважень. У цьому контексті слід згадати і про беззаперечний вплив КАСУ на розвиток адміністративного права України, оскільки у тексті цього кодифікованого акта міститься ціла низка положень, що не були врегульовані до 2005 року в адміністративному законодавстві України. Навіть через 20 років в адміністративному праві використовують законодавчі визначення правових категорій, що закріплені в КАСУ у зв'язку з тим, що якісної систематизації адміністративного законодавства так і не відбулося.

В адміністративно-процесуальних правових нормах закріплені питання адміністративного матеріального права, що і досі викликає необхідність наукового аналізу сутності відповідних адміністративно-правових категорій та явищ.

КАСУ був одним із перших актів судового права України, в якому було закріплено європейські стандарти справедливого судочинства. Так, в КАСУ було вперше законодавчо визначено принцип верховенства права як невід'ємна та фундаментальна ознака того, що держава зобов'язується створити належні правозахисні механізми для захисту прав та свобод людини і громадянина у сфері публічно-правового регулювання.

«Принцип ефективного правового захисту є складником стандартів адміністративного судочинства, оскільки його призначено для забезпечення та підвищення прав і свобод під час вирішення спорів із суб'єктами публічного управління» [2, с. 129]. Разом з тим необхідно констатувати, що за 20 років КАСУ зазнав певних законодавчих змін, які напевно чи можна віднести до тих, що відображають зміст ідей адміністративної юстиції. Зокрема, це стосується розширення значного обсягу окремих категорій адміністративних справ, особливості розгляду і вирішення яких передбачають обмежені строки звернення до суду для приватних суб'єктів адміністративно-правових відносин, звуження обсягу їх окремих процесуальних прав і можливостей як учасників адміністративно-судового процесу, забезпечення права на апеляційний перегляд справ та касаційне оскарження судових рішень.

Законодавець дедалі більше розширює перелік адміністративних справ, позивачами в яких є суб'єкт владних повноважень, тобто мова йде

про справи «держави проти приватної особи». Такі вимушені кроки законодавця, що суперечать ідеям адміністративної юстиції, повинні бути обґрунтовані та впливати із доцільності правового регулювання.

Окремо слід зауважити, що європейські стандарти справедливого судочинства передбачають обов'язкове виконання судових рішень. В адміністративному судочинстві України передбачено спеціальні процесуальні механізми судового контролю за виконанням судових рішень суб'єктами владних повноважень, ухвалених на користь фізичних та юридичних осіб. Більш того, Законом України № 4094-IX від 21.11.2024 року удосконалено норми КАСУ про судовий контроль за виконанням судових рішень. Зокрема варто відзначити про підвищення ефективності процедури розгляду судом звіту суб'єкта владних повноважень про виконання судового рішення. «Суд може зобов'язати подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення особисто керівника суб'єкта владних повноважень» [3]. Той факт, що «суд може відмовити у прийнятті звіту, якщо суб'єктом владних повноважень не наведено обґрунтовані обставини, які ускладнюють виконання судового рішення, або заходи, які вживаються ним для виконання судового рішення, на переконання суду, є недостатніми для своєчасного та повного виконання судового рішення» [3], посилює роль адміністративних судів у питанні забезпечення права приватної особи на виконання судового рішення, тобто права на ефективний судовий захист. Передбачена судова дискреція у даному випадку покладає саме на суд потребу досягти мети у реалізації завдань адміністративного судочинства.

Реалізація європейських стандартів справедливого судочинства в адміністративному судочинстві нерозривно пов'язана із подальшим удосконаленням європейських стандартів належного урядування та управлінської діяльності. Це впливає із предметної юрисдикції адміністративного судочинства, а тому на адміністративні суди покладено не лише здійснення незалежного контролю за рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єктів владних повноважень, але й судове тлумачення норм адміністративного законодавства України. Дане твердження можна проілюструвати на прикладі необхідності тлумачення особливостей застосування окремих положень Закону України «Про адміністративну процедуру», яким буквально оновлено сутність взаємовідносин між приватною особою та владним суб'єктом (адміністративним органом) з приводу прийняття (видання, вчинення) адміністративних актів як актів індивідуально-правової дії управлінського характеру, що позитивно або негативно

можуть вплинути на права, свободи та інтереси приватних осіб у різних сферах публічного адміністрування.

З огляду на викладене роль адміністративних судів для практики публічного адміністрування залишається бути одним із провідних факторів належного та ефективного забезпечення прав і свобод людини і громадянина у відносинах з носіями владних управлінських функцій.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України в ред. від 08.02.2025. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

2. Пузирний В. Ф. Європейський стандарт (принцип) ефективного правового захисту у сфері адміністративного судочинства: досвід для України. Нове українське право. 2022. Вип. 6. Т. 2. С. 127–131.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень про судовий контроль за виконанням судових рішень» від 21.11.2024 № 4094-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/4094-20#n210>

Назаров І. В.,

*доктор юридичних наук, професор,
заступник голови Національного агентства
із забезпечення якості вищої освіти*

ПЕРЕВІРКА НА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ДОСТУП ДО СУДДІВСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На сьогодні в Україні питання перевірки на доброчесність в контексті доступу до професії в судовій гілці влади є надзвичайно актуальним, отримало широке поширення, активно розвивається та поступово змінюється. Варто зазначити, що реалізована у законодавстві ідея обов'язковості стадії перевірки на доброчесність під час добору суддівських кадрів та формуванні органів суддівського врядування має не лише прихильників. Так само впевнений у тому, що зазначена стадія потребує вдосконалення і навіть уніфікації певних правил і процедур, на що і має бажання звернути увагу.

Костенко С. К.	
ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА: МІЖ ПРАВОМ І ПОЛІТИКОЮ	46
Кравченко М. О.	
РОЗУМНІСТЬ СТРОКУ РОЗГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	50
Крицька І. О.	
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	53
Кубаєнко А. В.	
ПРАВОСУДДЯ БЕЗ БАР'ЄРІВ: РОЛЬ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОГО ДОСТУПУ ДО СУДУ	57
Кухнюк Д. В., Запара С. І.	
ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ У СФЕРІ ПРАЦІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА	61
Куш О. Є.	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРИНЦИП НАЛЕЖНОЇ ПІДГОТОВКИ СУДДІВ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	68
Мельниченко В. С.	
ТЕОРЕТИКО – ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ	70
Москвич Л. М.	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАСАДИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	73
Муза О. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНИЙ СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	77
Назаров І. В.	
ПЕРЕВІРКА НА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ДОСТУП ДО СУДДІВСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	80
Нестерчук Л. П.	
СУДОВА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	83
Овсяннікова О. О.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ЄСІТС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	88